

Filosofian klassikot sarjaksi

Pari vuotta sitten tällä palstalla listattiin filosofian klassikoiden vanhoja ja uusia suomennoksia (2/2001). Ehkä yllättävästi, useimmilta länsimaisen filosofian vaikutusvaltaisimmilta klassikoilta on olemassa edes jokin suomeksi. Parhaimmista tapauksista on ilmestynyt/ilmestymässä (lähes) koko tuotanto, kuten Platonin, Aristoteleen ja Descartesin *Teokset*. Joissakin tapauksissa suomennokset rajoittuvat vähäisiin vaikei vähäteltäviin otteisiin. Puutteista huolimatta edistystä tapahtuu. Vuosi 2002 toi tullessaan muun muassa Akvinolaisen *Summa theologiae*n jyvän valikoiman, Baconin *Uuden Atlantiksien*, Campanellan *Aurinkokaupungin*, Diogenes Laertioksen *Merkittävien filosofien elämän ja opit*, Emersonin *Luonnon*, sekä uusia osia Aristoteleen, Descartesin ja Snellmanin teoksia. Vuosiluku 2003 (tai ainakin 2004) on painettu tai tullaan painamaan mm. Augustinuksen *Jumalan valtioon* (alkupuoli), Gadamerin hermeneutiikka-kokoelmaan, La Metrien *Ihmiskoneeseen*, McIntyren *Hyveiden jäljillä* -teokseen, Marxin väitöskirjaan Demokritoksesta, Montaignen *Esseiden* täydelliseen (?) laitokseen, Skinnerin *Kolmanteen vapauden käsitteeseen* ja eräisiin Deleuzen, Derridan ja Kierkegaardin kirjoitusten suomennoksiin.

Ennakkotietoja tai ainakin huhu-heitä on kuultu Hegelin *Logiikan tietees-tä*, Horkheimerin *Järjen eklipseistä*, Humen esseistä, Montesquieun *Lakien hen-gestä*, Tocquevillen *Demokratiasta Ame-rikassa* ja Vicon *Uudesta tietees-tä*. Viime mainitun urakakseen ottaneelle Martti Bergerille Kulttuurirahasto myönsi jo-kin aika sitten apurahan käännöstyö-hön. Kiitos siitä, sillä ehdottoman mer-kittävää Giambattista Vicoa (1668-1744) ei ole tähän saakka ollut lainkaan suo-meiksi lukuunottamatta lyhyttä passus-

ta *Italian kirjallisuuden kultaisessa kir-jassa* (1945). Italialaisen filosofian suures-sa keskuksessa, Napolissa eläneen Vicon omaperäinen filosofia eroaa siinä määrin samaan aikaan pohjoisemmassa synty-neistä "moderneista" filosofisista esityk-sistä, että suomennos kaipaa tuekseen tavallista perusteellisemmän ja seikkape-räisemmän johdannon ja selitysaparaa-tin. Esittämättä ei malta olla, että itali-aksi kirjoitetun *Uuden tieteen* lisäksi olisi hienoa saada suomeksi Vicon kaksi var-haisempaa ja lyhyempää traktaattia, lati-nankieliset *De nostri temporis studiorum ratione* (1708) ja *De antiquissima italo-rum sapientia* (1710). Näissä hän aset-taa kuuluisan maksimiinsa "verum esse ipsum factum". Ihmisolento voi todel-la ymmärtää vain omia tekojaan ja teke-misiään eli "tekoasioitaan". Jumala puo-lestaan on luonut luonnon ja ihmisen-kin luonnonolentona. Ulkokohtaiseen havaintoon tai kokeelliseen jäljittelyyn (imitatio) perustuva luonnontieteel-linen tutkimus ei voikaan ymmärryksen syvällisyydessä päästä ihmistieteen tasolle.

Jokainen suurten sivistysmaiden kirjakaupoissa vieraillut tietää, että filosofian klassikkokäännöksistä on jatkuvasti saatavilla huokeita niteitä, jotka on kuitenkin käännetty ja toimitettu parhain asiantuntijavoimin. Saksassa filosofian harrastajaa hemmotellaan edul-lisilla "kaseteilla", jotka pitävät sisällään klassikkojen teosten moniosaisia laitok-sia. Monesti suuren sivistysmaan kansalaisella on myös mahdollisuus valita useamman käännöksen väliltä. Kullakin kustantajalla on oma yhtenäinen klas-sikkosarjansa, johon kuuluvien kymmenien tai jopa satojen teosten selkä-myksistä muodostuu kirjakaupan hyl-lystöön kaunis värikenttä. Valitettavasti

tällaista kirjallista aisti-ilmiötä ei juuri Suomessa esiinny. Vaikka varsinkin pie-net erikoiskustantamot julkaisevat voimiinsa nähden kunnioitettavan paljon filosofiaa, niin aukot jäävät suuriksi ja teosten myyntihinnat nousevat korkeiksi. Moni lukija jää odottamaan alennus-myyntiä. Sen jälkeen kirjaa ei sitten saa-kaan kirjakaupasta, vaan sitä täytyy etsiä antikvariaateista tai tiedustella kustan-tajan varastosta. Kaikkia filosofisia suo-mennoksia tulisikin olla jatkuvasti saa-tavissa, ei hinnalla millä hyvänsä, vaan edullisesti ja etsimättä. Ei saa käydä esi-merkiksi niin, että jo yli kolmensadan vuoden ajan merkityksensä säilyttäneitä Spinozan *Etiikkaa* (1994) ei muuta-man vuoden perästä enää löytyisi kau-pan hyllyltä! Nykyisen kirjabusineksen nopeatempoisuus ei voi tarkoittaa sitä, että *Etiikka* tai joku muu klassikko tu-lee ja mencee kuin yhdentekevä tendenssiromaani.

Tällä hetkellä suomalaiset laatukus-tantajat julkaisevat filosofian klassikoi-ta sulassa sovussa mutta kukin omalla tahollaan. Tuloksena on ulkoasultaan kirjava joukko suhteellisen kalliita kir-joja, joista ei vuosien mittaan muodostu yhä suurempaa yhtenäistä värikenttää kirjakaupan hyllystöihin tai kassanvie-rien pyörötelineisiin. Mahdotonta täl-lainen kehitys ei välttämättä olisi. Suomalaiset filosofian kustantajat voisivat näet yhdistää voimansa ja perustaa yhteisen ja yhtenäisen filosofian klassik-kosarjan. Siinä julkaistaisiin samantyy-listen kansien sisällä mahdollisimman kattavasti sekä uudet suomennokset että vanhojen suomennosten uusintapai-nokset. Kustantajat sitoutuisivat yhdessä kirjakauppiaiden kanssa pitämään sarjan kaikkia osia jatkuvasti ja maankattavas-ti saatavilla. Säätiöiden ja julkisen val-lankin tulisi innostua asiasta ja myön-

